

Стефанъ Вараджъ

Младежко добруджанско списание

Год. I.

ВАРНА, 6 юлий 1928 г.

Редактира комитетъ

Брой I

АБОНАМЕНТЪ: За година 60 лв.

БРОЯ 3 ЛВ.

АДРЕСЪ: Ул. Русенска № 23.

ЧЕРНИЯ ПАМЕТНИКЪ на влашната тирания!

Презъ нощта на 3—4 юлий 1926 год. четири непознати лица се промъкватъ въ Старо село, силнстренско съ цель да ограбятъ държавния бирникъ Селския пазачъ, българина Иванъ Николовъ, бдящъ зорко на своя постъ, дочува кроежитъ имъ и надава тревога, чрезъ вистрелъ въ въздуха

Шефа на поста, пиянствуващъ въ една кжца, се отзовава нетрезвъ предъ пазача и захвърля на слуги носящата съ себе си бомба, която експлодира, ранява тежко бедния общински служащъ и убива помрачения отъ напиткитъ жандаръ.

Телефоннитъ жици сж биле скъсани и известяването на властта отъ Тутраканъ става чакъ на другия день, до когато разбира се, злонамърнитъ сж успели благополучно да се измъкнатъ отъ селото и да изчезнатъ.

Капитана на окръжната жандармерия Попеско, известенъ за случая веднага се явява съ цѣлъ ескадронъ отъ конни стражари въ селото си и пристигането си възвестява съ бомби, които запраща на лѣво и дѣсно по улицитъ.

Тия зловещи гърмежи сж биле първитъ сигнали на черното зло, което се възправя предъ плахия взоръ на смръзналитъ отъ цѣлонощенъ ужасъ нещастни жители на злокобно набелязаното отъ гадния прѣстъ на влашката по-хитителность — село.

И действително, тъй внушената напасть не закъснява. По заповѣдъ на самозабравилъ се кръволокъ Попеско се започва хищенъ ловъ на хора изъ схлупенитъ бедняшки хижи на селянитъ; биватъ заловени, завързани и докарани въ двора на поста 47 души, които биватъ подложени на нечовѣшки изтезания,

мораленъ тормозъ и рядка по цинизмъ гавра.

Следъ два дена на 6 юлий въ 4 ч. сл. пл. пребити, изтерзани и скверно подиграни беззащитнитъ жертви на разразилия се тероръ биватъ подкарани пешъ къмъ Силистра.

Когато се засмрачавало тѣ биватъ спрени до Боблежката гора. Тукъ при пурпурната багра на заходящото слънце се разыгрва най-подлата трагедия въ анализъ на всички робни отъ миналото.

Предварително нагласени предрешени жандари нападатъ на групата нещастници, ужъ да я освободятъ, като съподвижници; въ това време пристигналитъ и залѣгнали отъ поотрано войници отъ 36 полкъ се нахърлятъ съ голи щикове върху съвсемъ забърканитъ селяни и подъ личната команда на кап. Попеско започватъ небивала по ужасъ, стрѣвность и дивашка злоба, съчъ надъ тѣхъ.

Тридесетъ и деветъ беззащитни гражданъ намиратъ своята ранна смъртъ между храсталцитъ на гората, отъ която нѣкога сж свободно секли дърва; 39 бащи падатъ подъ удара на жалкия похитителъ безъ да могатъ да отшепнатъ напжтствения заветъ на своите деца; 39 снажни българина оросиха съ кръвта си земята въ която се бѣха родили, която ги дете отгледвала и която ги чакаше сега да ги приюти съ своитъ майчини прегръдки и люлѣйки ги въ вѣчния имъ сънъ да изтрие изъ душитъ имъ черния споменъ на влашкия гнетъ.

Коварнитъ убийци, стреснати сами отъ кървавата си простѣпка, се опитватъ да заличатъ следитъ ѝ и се приготвятъ да заринатъ труповетъ на жертвитъ.

Но поривития инстинктъ на оста-

налитъ въ село близки на отвлеченитъ ги е неотменно блѣскалъ къмъ тѣхъ и тѣ неудържали на него подематъ пжтя по стѣпкитъ на своитъ бащи, братя и съпрузи.

Наближавайки гората идващитъ изъ дебритъ ѝ, до слуха имъ стенания, горчкии призови и задушавани клетви имъ подшепвали страховната участъ на любимитъ имъ.

И тѣ обумѣли се вихрено спускатъ къмъ мѣстото на агонията, разкъсватъ солдашкия кордонъ и въ безкрайно отчаяние пригръщатъ безжизненитъ вече или издѣхавщи трупове на най-скжжитъ имъ на земята.

До късно презъ нощта тамъ сж се кобно разнасяли неутешимитъ ридания на срѣзѣйтъ нещастници, като че ли съ воплитъ си сж искали да раздератъ тъмата на нощта и покажатъ предъ единствения свидетелъ — върховния творецъ — кървавото злодеяние на мизерния палачъ.

Кошунствената постѣпка на жандарскитъ стремежи не остана премълчана. Нея подеха въ страховитъ мълвежъ очакващитъ сжщата участъ добруджанци, тя премина отначало изкълчена и скверно изпѣчена, а после предадена и съ негодувание отъ самата влашка преса; отдѣлни доблестни общественици излязоха открито да я порицаятъ, но официална Ромъния сложи було надъ тоя позоръ.

Е добре, това скверно було не покри за насъ — прокуденитъ деца на поробена Добруджа, па и за всѣки българинъ, съ забрава хунската постѣпка на коварнитъ са-трапи.

Тя остана дълбоко врязана въ най-свиднитъ скрижали на нашата светая светихъ, за да ни неотмене-но повелява свещения дългъ къмъ

тия, що остаха следъ малцина загиналитъ — тѣхнитѣ невѣрстни деца и братя, че трѣбва да имъ подготвимъ по-завидна сѣдба въ почерненитѣ имъ души да внесемъ лѣча на свободния проявѣкъ, като граждани и хора

А възмездieto за непрежалимитѣ жертви ще остане тъмния символъ на внушително надигащия се надъ скѣпата ни родина черенъ паметникъ на влашката тирания, който ежеминутно ще ни напомня

дълга ни къмъ нея: безаветно служене предъ скѣпния олтаръ на нейната свобода!

И днесъ изпращайки отдалече нашия поклонъ предъ безкрѣстнитѣ гробове на загиналитѣ ние заживдаме въ светилището на сърдцата си несрутимия кръстъ на тѣхната вечна паметъ, заклевайки се, че въ бѣдни дни ще отдадемъ всичко що всѣки човѣкъ би могълъ да отдаде, та земята, въ която почиватъ да не бѣде сквернена отъ чужда нога!

Младежъ която не трѣбва да спи!

Бъдещето на едикъ народъ лежи въ отхранване и възпитание гражданския дългъ у младитѣ поколения. Народъ, който не проявява грижи за своята младежъ, особено днесъ когато страститѣ сж взели връхъ, не може да очаква една нравствена свобода, културенъ напредѣкъ.

Народъ, който безъ жалъ забравя за поробенитѣ свои синове не заслужава никога да доживѣе заветитѣ и идеалитѣ народни!

Не искаме да правимъ упрекъ на обществото, държавата, организациитѣ или отдѣлни личности, но фактъ печаленъ си остава и днесъ, че една голѣма частъ отъ българската интелигентна младежъ е оставена на произвола на сѣдбата или подведена въ единъ лошъ пѣтъ. Друга частъ отъ тая животрептуща младежъ, спи, бездействува и чака събитията да я пробуждатъ или щастieto да ѝ се усмихне. Съ присѣкорбие и болка на душата констатираме, че това става и съ добруджанската младежъ, която още нищо не е създавала, която още като че ли не е проявена и прозира задачитѣ които ѝ предстоятъ.

Последнитѣ събития, които раздвигватъ и възбуждатъ духоветѣ следъ гинещето население повеѣ натиска и терора на колонизаторската политика, дойдоха отново да спомнятъ за поробения роденъ братъ. Трѣбваше писѣцитѣ да долитѣтъ до ушитѣ ни, трѣбваше пушека на кладитѣ високо да се издигне и задими, за да го видимъ, трѣбваше окѣсанитѣ въ дрипи бежанци да дойдатъ при насъ — за да разберемъ ужаса и теглата въ оня адъ.

Предъ жестокия бичъ на кръвожадни завоеватели се лѣе българска кръвъ, се загрева българското име, се изгаря българското писмо, се къса и тѣпчи бѣлг. триколюръ!

„Жетва е сега, пѣйте робини! житницата се напоява обилно отъ родна, чиста кръвъ....

А ние — нѣми свидѣтели или окаяни дѣлнични хора разрешаващи тукъ най-долни и низки задачи. Кой ще ни спомня за тамъ? Кой ще ни движи на горе, къмъ сраната мѣчителна, или брата поруганъ? До кога? Не трѣбва ли да извикаме — не мамете се палачи! Тая житница е раждала богатства и синове достойни; не ще овѣршѣте тамъ нейния златенъ плодъ, който е откѣрменъ въ душитѣ ни, защото е **нашъ**! Тамъ, вие ще овѣршѣте позора на собствения ви грѣхъ! Тамъ ще почувствате собствения си срамъ и нашето отмѣщение!

Вий ще калите у насъ духътъ на Караджата, който не ще ви остави за мигъ спокойни! Не спете! Клокоча на кѣрвитѣ ни вика, той пѣе злокобна пѣсенъ за мѣстъ, за спасение! Тѣрпението, хуманността сж надминали всѣка понятна граница и свѣстятъ ни ще е чиста предъ всѣка отговорност. Млади българи, добруджанци спомнете дѣтството си въ тихия, роденъ край, откѣрмено съ любовъ съ надежди за щастливи бѣднини на тоя страдалчески народъ. Спомнете после за оня „побѣдоносенъ“ маршъ на най „великата“ армия въ свѣта, която ни издебна и похити роднитѣ кѣтища. Спомнете първитѣ сладки дѣтски спомени и питайте сърдцата си, могатъ ли, трѣбва ли да бѣдатъ бездушни предъ хулиганитѣ на човѣшката и народна честъ.

— Не! хиляди пѣти не! Е тогава, не повече отъ излишно ли е да се споменава за единството, обединението и организирането Ви необходимо за излекуване ранитѣ и страданията на роднитѣ намъ братя? Не намъ ли се пада тукъ въ свободна България кѣдѣто само долита отъ звука на грозния стонъ да издигнемъ гласъ на протестъ или мощно дѣсница, които да стреснатъ заслепенитѣ отъ стрѣвъ мѣчителни? Или чакаме, или вѣршитѣ онова,

което нашата история е отпечатала като срамни, тъмни петна. Или „интереси“ и „политика“ ви възпиратъ?

— Надрастнете всички дребнавости и страсти, отдайте съвестѣта си, самоотверженостѣта си на една по свѣгла, чиста идея, която не познава интереси и интриги, която изключва завоевание и подтисничество!

Дългъ човѣшки ни зове преди всичко да помогнемъ на страдающия. Врѣмето иска ратници идеални, облечени въ чистъ идеалъ и само ний младитѣ днесъ можемъ средъ тая поквара да ги търсимъ още. Родени въ буритѣ и стихиигѣ на последнитѣ десетилетия, ние несъмнено отхранваме у насъ гражданския и човѣшки дългъ.

Той иска отъ насъ **силна младежка добруджанска организация**, която да подкрепя и замества силитѣ на измѣченитѣ и остарели отъ нещастията бащи и братя, той иска отъ насъ високо да издигнемъ гласъ къмъ палачитѣ отъ вѣнъ — **стига спрете!**

Той иска отъ насъ да се образува канара отъ мощни дѣсници и духъ, които да отбиватъ беснеющата отгѣдъ вълна и да сѣятъ съзнание и свобода въ поробения роденъ край. И всѣки отъ насъ, който предъ прага на тая чиста народна идея е слагалъ или иска и сега да слага интереси, политика — е по добре да бѣде вѣнъ отъ насъ. Нека не смѣе никой да трови душитѣ и пречи за осъществяването на организацията и идеала защото ще бѣде смазанъ отъ удара на **независимо издигащата организация за свободата на поробенитѣ братя българи въ Добруджа!**

Дългъ е на д-во Добруджа да се замисли сериозно, да организира млад. групи на местна почва и учреди конгресъ на който да се санкционира основаването на млад. групи при каквато и да е форма.

Драгомиръ Божиновъ

Добруджанци!

Масово се стечете на панахидата за Старо селскитѣ жертви. Нека имъ отдадемъ братска почитъ.

Лихварството въ Добруджа

Нестиятъ тормоза и неволи-
тъ на почернения добруджанецъ
отъ вилнеющия тиранинъ. Не-
стиятъ безумнитъ изтѣпления
на разбѣснели се цинцари ко-
лонизирани отъ Македония въ
златна Добруджа, ами друго
по черно зло трѣбва да погубва
толкова изстрадалия добруджа-
нецъ. Зло, съ което мъчно мо-
же да се бори дори и законъ.

Въ Добруджа наново се раз-
шетоха безчовѣчни лихвари —
кожодери.

Безъ свенъ съ още по-юлѣма
жадность, тѣ постѣятъ и на
толкова охлузената и опраш-
няла кожа на измѣчения до-
бруджанецъ. Потресающа фак-
ти достигаатъ до ушитъ ни на
безбожно лихарство, които не
могатъ да не троинатъ и най-
коравото сърдце.

Нашата глава се замая, ко-
гато се научихме отъ достовѣр-
но мѣсто, че нѣкой си извергъ
—сребролюбецъ Киро Атанасовъ
отъ Добричъ е вземалъ на Ив.
Кирчевъ отъ с. Расовичени, на
сто lei 2400 lei лихва.

Ний останахме въ недоумение
и се питахме имали човѣшко
сърдце, което да не се спира
предъ своя грѣхъ, заслепено отъ
златото.

Наивниятъ добруджански се-
лянинъ непокаренъ, останалъ

съ традициитъ за честността
и довърчивостта на своитъ
дѣди, лесно се подава на мо-
шеничествата на типове жадни
за забогатяване.

За нею е непонятна полицата.
Той знае само едно. Следъ
харманъ, най-първо си урежда
задълженията.

Но коиато тия задължения
нѣматъ край и отъ день на день
се увеличаватъ съ безбожни
лихви, идва день коиато неюва-
та нивица се присвѣдинява къмъ
чифлика на лихваря, кѣщата
му се продава отъ лихваря и
той немилъ недрагъ, съ дребни
деца става веченъ ратай на ал-
чния сребролюбецъ.

Лихварството въ Добруджа
е юлѣмо социално зло.

Ромѣнскитъ закони опредѣ-
лятъ законна лихва, но бю-
стителитъ на закона, корумпи-
ранитъ ромѣнски чиновници
си свиватъ очитъ, заради това,
че получаватъ предоволни руш-
вети отъ ненаситнитъ лихвари.

Нито лѣхъ отъ подкрепа за
бедния селянинъ — той живѣе
само съ въртата за свѣтълъ день,
коиато най-после жилестия му
юмрукъ счупи черепитъ на сво-
итъ палачи.

»Надеждата крепи живота«.

Д. Савовъ

Изъ поробената родина.

Предаваме следнитъ писма, из-
пратени отъ селяни до редакцията
на Добричски вестникъ

Г-нъ редакторе,

Най учтиво Ви молимъ да да-
дете гласностъ на настоящето ни
писмо.

Г-да учителитъ на селото ни
С. Николеску и Димитреску съв-

семъ сж се забравили като прос-
ветители и се превисаватъ на ед-
на висота, която никакъ не отго-
варя на длѣжността имъ, която
заематъ.

При наддаването на училищнитъ
нива тѣ фалшифицираха книжата,
като приетата цена на хектаръ
2880 лей сменятъ съ 800 лей и
унищожаватъ първитъ документи.

За това направихме нуждната кон-
тестация, въпреки че тѣ бѣха ги
внесли на одобрение при училищ-
ния ревизоръ.

На 5 юний, сжщитъ учители из-
карватъ децата, ужъ на разходка
и ги каратъ на училищната нива
отъ с. Куюкьой да плевятъ бурени
и бодили съ ржце.

Това го правятъ на сила.

Ето на какви хора сж поверени
нашитъ деца, г-нъ редакторе.

Съ почитание
(следватъ подписи)

с. Хамзальаръ—общ. Вултурещи.

Г-нъ редакторе,

На 3 юний т. г. когато селянитъ
бѣха събрани при агронома за уреж-
дане на някои въпроси пристигна
свещеника И. Марионъ и се нах-
върли съ най-вулгарни думи про-
тивъ кмета на селото ни Ивчо Ми-
халевъ, по простата причина, че не
му се е дало каруца да иди до
едно село.

Разярениятъ божи служителъ
трѣскаше чадърѣтъ и килимѣвката
си на земята и ругаеше непрестан-
но, защото кмета не е билъ въ
състояние да услужва на чиновни-
цитъ и че българитъ трѣбвало да
бждатъ живи нарѣзани съ ножъ.

Поднасяйки гореизложеното, г-нъ
редакторе, оставамъ сами да си те-
лите заключението.

Съ почитание
(следватъ подписи)

с. Мусу-бей

Р. Б. Ето какъ народнитъ
просветители и духовнитъ хранители
въ измѣчена Добруджа изпълня-
ватъ своитъ обязанности.

Когато тѣ си служатъ съ моше-
ничество, какво остава на админис-
тративни чиновници — но това не
сж народни просветители—учители,
това сж простаци и невежи типове
съ първо-второкласно образование,
изпратени въ златната мина Доб-
руджа да смучатъ, тормозятъ и
опрощаватъ тая хубава българ-
ска страна, същевременно да из-
пълняватъ и голѣмата задача на
ромѣнската държава „Колонизира-
нето на Добруджа“.

ПОБОИЩАТА НЕПРИСТАВАТЪ

Всекидневно долитатъ до насъ плачоветъ и риданията на поробения добруджанецъ. Нѣма день презъ който черната ржка на корумпираната ромжнска администрация да не прави своитѣ зловещи махания надъ нещасния добруджанецъ само за туй защото е българинъ.

И имали по корумпирана администрация отъ ромжнската? Това знае само она който е понасялъ нейния тормозъ.

Системата е вече друга само и само да бждатъ пребивани българитѣ.

Недавна шефа на с. Сердиментъ заставя младежитѣ отъ сщщото село Юрданъ Маргаритовъ и Стоянъ Дончевъ, да му насѣкатъ дърва отъ дър-

жавната гора. Тѣ насичатъ три каруци дърва дветѣ отъ които се изпращатъ въ Добричъ съ Киро Петковъ и Михалъ Иосифовъ презъ нощта въ 1 часа. навѣрно за нѣкой свой патронъ.

По това време горския е отсъствалъ но въ послѣдствие се научава и вмѣсто да иска нуждитѣ обяснения отъ шефа за унищожението на гората, набива здраво невиннитѣ момчета.

Нестига това, но нещастнитѣ жертви биватъ набити наново и отъ шефа, само затова, че сж признали предъ горския стражаръ че сж секли дърва на шефа.

Най-послѣ нѣма ли закони въ тая Ромжния съ претенции за велика и културна държава?

КАКВО Е НАШЕТО УЧИЛИЩЕ

(Заемаме отъ Добрички вестникъ)

Ще хвърля единъ бѣгълъ само погледъ върху тоя въпросъ, макаръ и толкова важенъ, и, върху който трѣбва много и обширно да се пише и говори, за да разбере и веднажъ за винаги му се даде разрешението което се налага отъ днесъ или утрешния свѣтовенъ строежъ на цивилизована Европа, а най-вече на нашата велика Ромжния, която не стои ни най-малко по-доле отъ коя да е европейска цържава. Обаче, тукъ въ нашия Кадрилаторъ и специално за насъ българитѣ като миноритари съществуватъ и като че ли ще продължаватъ да съществуватъ изключителни и все сжщитѣ догми отъ никжде не потвърдени и на нищо не почиващи правово погледнато.

И най-вече слабо оправдани отъ модерната педагогика, дето ни за моментъ не се допуска подобно учение (възпитание) на детето каквото тукъ се е възприело и

напътствува безъ всеко научно правило.

Тукъ на детето се дава да учи материя, която пада въ неговата неформена паметъ и сетива, която отъ Марса, безъ да може то да схване самата сжщностъ на работата съ която се е заело и има да се справи. И защо? Защото две сж началата които трѣбва да поеме: езико обучението т. е. да се сформява и заучва думи и фрази, които за него дълго оставатъ неговятни и неасимилирани, до като станатъ храна на мозъка, та да изпъкне въ съзнанието цѣлътъ на започнатата работа въ училище и второ материя — сжщностъ на работата наука и знание... а тя е далече отъ да бжде разбрана, докато първото условие не е изпълнено. Много ясно тогава на къде отива нашето българско дете постигнали на чисто ромжнско училище.

Още въ началото, отъ 6—7

годишна възраст, когато то ще може, или по добре, ще е готово за това чакъ на 12—14 годишната си възраст, когато се вече оформи като човѣкъ съ всички умови схващания та да може веднага оа влезне въ ролята си.

Ето защо се иска и трѣбва да се установи обезателното обучение на матерния езикъ въ първоначалния курсъ на училището, за да не се изроди и остане невежа и безъ всека подготовка въ живота на българче!

Прочее малко повечко усилие и внимание искаме ние да се обърне отъ страна на нашето министерство на просвѣтата, за да ни даде необходимата душевна храна.

Alb.

Б. Р. Отъ горнята статия излезла изъ средата на поробенитѣ български малцинства въ Добруджа се подчертава ясно какво че тамъ не сж спазени правата на малцинствата и нѣмаме чисто български училища. Ромжния не изпуска случай да гърми на лѣво и дѣсно че малцинствата въ нея се радватъ на свои училища и църкви.

Интересно какъ тогава тия малцинства пишатъ подобни работи и издигатъ гласъ на протестъ за своитѣ училища.

Поради навършването две години отъ небивалото клане въ Старо село, извършено отъ разбѣснелитѣ се ромжнски жандарми надъ 22 невинни и беззащитни селяни, на 8 т. м. недѣля повсемѣстно ще се отслужатъ панахиди за упокоение душитѣ на загиналитѣ. Мѣстното д-во „Добруджа“ поканва всички добруджанци да присѣтстватъ на панахидата, която ще се извърши въ Кателралата.

Тръгване за църквата точно 9 ч. сутр. отъ клуба на д-вото.

Четете и разпространявайте добруджанското младежко списание „Стефанъ Караджа“

Печ. „Войниковъ“—Варна.

Отъ моя прозорецъ

ЗНАМЕ И КРЪСТЪ

Незнамъ къде извежда моя пътъ. Градътъ ми опротивя, Никой близъкъ и далеченъ не ме здрависва съ усмивка. Жадувамъ за покоя на изкласилитъ нивя, за тихата музика на родното поле. Искамъ да се загубя средъ него, да изплача пѣсенъта му — робската пѣсенъ на черноземнитъ му синове.

Голѣмиятъ градъ не ме ласкае вече като свой. Къде уморенъ да си почина? Цѣлъ жавотъ се раздавахъ — прахосвахъ радоститъ си, покрусихъ надеждитъ си. И нито веднѣжъ слънцето на людската любовъ не ме целуна и погали.

Когато нѣкога борбата поглѣщаше живота ми, страданията ме правяха щастливъ. Когато стрелитъ на многоликата хидра простреляха възторженото ми сърце, щастieto чуруликаше най-хубавитъ си пѣсни, които ме шеметяха.

А днесъ?

Днесъ искамъ да се забравя. И извикамъ високо, като раненъ въ пустинята на живота: „Върнете ми любовта!“ Любовта, която раз-

ддохъ на хората. Сърцето ми, което пожертвахъ. За да мога пакъ да понеса, суевѣренъ и вѣрващъ синъ, голготската мжка на добруджавската вѣра.

Да ми е байракъ да завѣя!

Нѣкой слънчевъ день азъ ще напусна града. И ще се удавя въ сърдцето на народната повеля. Ще се окжпя въ скръбта на моитъ покрусени братя. И ще имъ отдамъ последнитъ си сили. Когато си замина отъ свѣта, да бѣда красивъ, мждъръ и храбъръ.

Вѣрата още ме крепи. Тя ще ми даде крила. Тя ме зове днесъ къмъ саможертва. Ето, и сърцето ѝ ще обрича. Всичко ще ѝ дамъ.

Потѣвамъ вече въ сѣнката на добруджанското знаме. Тежатъ ми сълзитъ на Добруджа. И кръстѣта ѝ. И мжката на поробенитъ ѝ синове.

Да ми е съ мечъ да се боря за правдата имъ. За да умра като рицаръ, За да си замина съ усмивка отъ свѣта. Розмаренъ.

Чия е Добруджа?

Продължение отъ бр. 10

Въ първитъ години на тѣхното господство въ Добруджа, тѣ проявиха въ своята политика на асимилация, достатъчно тактъ. Мачкайки съ едната ржка българския елементъ, ласкаейки го съ другата Букурешкото правителство се отнасяше, като го управляваше, като съ една колония. Първия кметъ въ Тулча е билъ българинъ.

По нѣмане необходимитъ условия за едно политическо съединение съ Ромжния, режима, който е билъ вмжнатъ въ Добруджа не е можело да бѣде освенъ изключителенъ Всичкитъ закони сж били изключителни. Гражданскитъ и политически права на българитъ сж

били давани и зависели отъ тамкашнитъ чиновници. докато пѣкъ правата на могѣществениитъ управители сж били гарантирани отъ ромжнската конституция. Изглежда, че въ ума на Когалничеану, създателя на тези закони, изключителния режимъ на Добруджа трѣбвало е да бѣде времененъ. Неговия синъ В. Когалничеану го защитава като такъвъ като изтъква необходимостта отъ такава строгостъ показвайки за примѣръ Босна и Херцеговина се възбунтували.

„Съ какво можемъ да гарантираме, казва той, че и въ Добруджа нѣма да стане сжщото?“ Бащата М. Когалничеану въ 1880 г. е

казвалъ: „Азъ съмъ напълно уверенъ, че следъ 2 години ние ще успѣемъ да направимъ отъ Добруджа една провинция, която ще заслужава да се радва на благоприятното на нашата конституция“.

Обаче десетина години се изтекоха и закона за собствеността билъ все още въ сила и изключителния режимъ вмѣсто да бѣде отмѣненъ се утвърдявалъ повече; страхътъ отъ българската опасност се увеличавала и помрачавали управляющитъ въ Букурещъ; претопяването въ Добруджа не е ставало тѣй бърже, както се е желало. В. Когалничеану, е поискалъ да спечели Добруджанската боржуазия, както въ 1899 г. се е поставилъ на чело на едно движение противъ изключителнитъ закони въ добруджа. Той е изложилъ и условията при които е трѣбвало да се води борбата. Той изтъкналъ, че Добруджа е била обѣрната въ една колония, кждѣто сж изпратени чиновници, като имъ е дадена пълна свобода да грабятъ и обезимотаватъ беднитъ. Че администрацията въобще въ Добруджа е една отъ най-лошитъ, че чиновницитъ тамъ упражняватъ единъ истинскн тероръ върху бѣдното население. На гѣзи пѣкъ, които сж се възмущавали отъ всичко това се е казвало: „Идете въ Америка, изселете се!“ и както е извѣстно, станало е голѣмо емигриране въ Америка.

Напраздно В. Когалничеану, Лука Попеску, К. Папиану проповѣдвали, че нѣма ни „българска опасност“, ни „българска агитация“ въ Добруджа. Така изключителния режимъ тамъ, такъвъ какъвто е описанъ отъ самия В. Когалничеану, и какъвто трѣбвало да остане, само врѣменно, е останалъ въ сила до края на Ромжнското господство въ тая нещастна страна, билъ е прекъснатъ за малко отъ българското владичество и сега наново усиленъ още повече съ безчовѣчии и инквизиторски мѣрки.

Асимилацията мечтана отъ Когалничеану — баща, не е могла да стане, и Добруджа въпреки усилията на сина да упражни правата си, подпомогнатъ отъ акцията на

българитѣ е била осждена безполезно.

Въ асимилацията която се е очаквала съ нетърпение е било поставено въ началото повече национално чувство и въра, отколкото резонъ. Всички тѣзи хубави проекти и надежди се базирали на едно лжовно историческо сведение, и Добруджа нѣкога е била поселена отъ Дакитѣ, че Мирча е царувалъ тамъ, и че той разрѣшилъ на овчаритѣ власи отъ Трансилвания да преминаватъ Дунава и да търсятъ пасбища за своитѣ стада. Отъ тѣзи овчари сж останали тукъ една незначителна частъ, и което, споредъ Когалничеану е трѣбвало да бжде идеята за бждащото ромжн-ска емиграция въ Добруджа. Тѣй увлеченъ отъ тая идея, той е отишълъ до тамъ че е отишълъ лично да свѣрже властитѣ отъ Бесарабия и Трансилвания за да ги принуди да емигриратъ и се заселятъ въ Добруджа.

Едвамъ, когато е билъ построенъ моста на Черна-вода, почва една по силна емиграция отъ стара Влахия. Това сж били стари ветерани, които сж идвали тукъ за смѣтка на своитѣ господари да закупватъ земя. Постройката на моста (дунавския) утвърдило за мал-

ко вѣрата, че най-после Добруджа ще остане ромжнска, но страха да не я загубятъ не билъ напусналъ власитѣ. Този страхъ е оправдавалъ администрацията въ Добруджа, а сжщо и бруталнитѣ ромжнски акции, противъ които сж възставали и самитѣ тѣхни по предвидливи мъже.

Обаче България заета доста съ други инцидентни и интернационални въпроси била приела принципа: „приятелство съ Ромжния на всѣка цѣна“, и малко се е интересува отъ добруджа изоставяйки я сама на свсята сждба. Но отатѣкъ Дуднава, постоянно сж идвали разни страхове за „бълг. агитации“, за „бълг. страхъ“, „българитѣ идатъ“, когато нищо подобно не е било.

(Следва)

Протеста на Банатския селенинъ

Недавна се е състояло многолюдно публично събрание въ Темишваръ организирано отъ народната партия въ Банатъ.

Събранието е било посетено извънредно много отъ мѣстното население и веднага се обръща въ буренъ протестенъ митингъ.

Цѣлътъ на събранието е била да

се протестира противъ съществуваща корупция на управляющитѣ, като дори се бичували публично и много имена между което и на бившия министъръ Октавианъ Гога, който презъ своето министерствование е турилъ десетки милиончета въ бездѣнния си джобъ—отъ гърба на отрудения селянинъ.

А само министри ли грабятъ въ тая пропаднала държава която се държи на една фалшива и изкуствено поддържана основа?

Само въ Банатъ ли се ограбва населението. Какво да каже безпомощния добруджанецъ, кждето всѣки чиновникъ идва тамъ само съ единичката цѣль колкото може повече да граби и забогатява.

Днесъ въ Добруджа нѣма чиновникъ, като вземете отъ най малкия общински писарушка до префекти да не му работи добруджанския селенинъ поне 10 хектаря ангария. А рушветитѣ и самоволни глоби, които стиватъ само въ джеба на чиновника нѣматъ мѣра.

Селянина отъ день на день оголѣва, задължнява, докато последното си издихание свѣрши въ лапитѣ на нѣкой жаденъ лихваръ. И ний виждаме, какъ оня селянинъ въ Добруджа, който по-рано никога не е знаелъ нѣмане, днесъ

ната. Надъ това златно море, небето бѣше съвсемъ синьо и безъ нито едно облаче.

Петьо извика на конетѣ, потеглиха. Крилата на машината се завъртѣха, зашумѣха, сякашъ нѣщо се събаря, сякашъ нѣщо заудря Петя по главата. Скоро стигнаха до другия край на нивата и Петьо спрѣ, за да обърне. Щомъ спрѣ и стана тихо, толкова тихо, че Петьо застана като замаянъ всредъ цвѣналия синуръ. Далече и близо извивята се разпълзали други жетварки. Чува се какъ бръмчатъ крилата имъ отъ далеко, вижда се какъ се движатъ като крилата на голѣми жълти и червени пеперуди. Горещината трепери надъ всичко.

Петьо обръща конетѣ и тръгватъ. Греблата хвърлятъ задъ себе си готови вързани снопове, два ра-

Изъ „Малкиятъ Добруджанецъ“

Дора Габе

Ж Ъ Т В А

Петьови бѣха държали изпитъ въ Пчеларово. Учителътъ имъ даде свидетелствата преди Петровденъ и си замина. Петьо се похвали на кръстника си, майка му сгѣна свидетелството и го окри задъ иконитѣ.

Сега цѣль день помага на баща си. Отива съ жетварката, защото трѣбва да я кара. Нивитѣ се изправили като жълта стена отъ дветѣ страни на пжтя. Когато навлизатъ въ тѣхъ, Петьо се скрива и машината се скрива. Само най-високитѣ ѣ крила стърчатъ надъ нивята. Колко ржце трѣбватъ, за да

пожнать това чудо и колко жетвари! Чичо Василъ бѣше цанилъ сто души, и татари, и турци, и казаки. Голѣмата нива налѣгала, защото класоветѣ сж тежки. Трѣбва да се жъне съ сърпове. Ечмичитѣ съ жетварка.

Когато стигнаха до нивата, Петьо се качи на жетварката. Той вижда отъ високо чакъ до хоризонта какъ сж се прострѣли жълтитѣ златни ниви съ шарени синури. Като венци сж синуритѣ. Като голѣми венци отъ зелено, алено и бѣло, защото сж цвѣнали и червенитѣ кадѣнки, и лай-кучкитѣ, и метличич-

посърналъ, обезкураженъ не може мѣсто да си намѣри. Него не го радва плодородие, защото знае, че всичко ще отиде въ бездѣннитѣ

хамбари на бирника и лихваря. Тежко чернило владее надъ златна Добруджа.

Какъ се оземляватъ бѣжанцитѣ

Напраздно останаха надеждитѣ на прокуденитѣ българска чада че тукъ поне братята на свободата съ отворени обятия ще приютятъ немилитѣ и недраги изгнаници отъ поробенитѣ краища.

Уви! предъ насъ е жалката действителност. Ненавиждани, гонени дори псувани днесъ тѣмъ постоянно имъ е намѣквано „Ако бѣжанцитѣ сж добри хора, щѣха да стоятъ по мѣстата си“.

Каква нахалностъ, каква гадостъ?

Та нима бѣжанеца по собствено желание напуска своя домъ, своитѣ ниви?

Нима нему не сж хиляди пѣти по скѣпи родни огнища?

Той бѣга отъ бича на тирана, отъ куршума и ножѣтъ му.

Та затова той ли е виновенъ, нека считаме виновни цѣлото българско племе и да споделимъ уча-

стѣта му, нека всички изкупваме жертвитѣ народни.

И докато, до скоро дори нашитѣ държавници мислѣха тѣй лекъ за разрешение бежанския въпросъ днесъ става ясно и твърде добре се разбира че това е една толкова сложна задача, че за правилното разрешение е необходимо да се замислятъ отговорнитѣ фактори повечко.

Заявяваше се на врѣмето, какво за настаняването на бѣжанцитѣ преди всичко сж необходими средства, нужно е бѣжански заемъ, а колкото за земята, държавата разполага съ стотици хиляди декара земя и нѣма нищо по лесно отъ това да се раздаде частъ отъ тая земя.

Заемѣтъ бѣ намеренъ — наймѣчния за тогава въпросъ разрешенъ.

Оставаше земята да се раздава.

Създади се Дирекция на бѣжанцитѣ и законъ за С. С. Н. Б.

Почнаха се плановѣтъ за оземляването на бѣжанцитѣ. Дирекцията на бѣжанцитѣ не изпуска случай да демонстрира че върши едно велико благотворително и хуманно дѣло, да прави своитѣ изявления че всичко по оземляването върви по медъ и масло и че въ кратко врѣме ще ликвидира съ бѣжанския въпросъ.

Свѣтла надѣжда озари измѣченитѣ лица на бѣжанията, които изнемогватъ въ несретно изгнаничество, че най-после има кой да мисли за тѣхъ и скоро ще иматъ парче земя.

Обаче всички останаха зле излѣгани. Актива на дирекцията на бѣжанцитѣ далечъ не надминава разпилѣните средства за нейния тежъкъ чиновнически апаратъ.

Хилядитѣ декари земя си останаха на книга.

Земята предвидена за бѣжанцитѣ по плана се оказа или заграбена отъ мѣстното население за която дори последното се е снабдило съ крепостни актове, или остава за скотовѣденъ фондъ, за учили-

ботника ги събиратъ и нареждатъ на кръстци. Какъ бързо става всичко!

Петьо не преброи колко пѣти него день отиде и се върна отъ едина край на нивата до другия. Знаеше само, че кръстцитѣ се нареждатъ подире му. Задъ непокосенитѣ ниви се бѣше надвесло огромно, червено слънце. То щѣше да си лѣга въ тия ниви, за да си отиде жегата и да спре горещия сухъ вѣтъръ.

Когато спрѣха, бай Василъ повика Петьо.

— Да идемъ при жетваритѣ.

Отидоха до отсрещния хълмъ при налѣгалата нива, посрещна ги драгоманинѣтъ Другитѣ станаха и се приближиха. На всички лицѣта бѣха засмѣни. Драгоманинѣтъ сложи дветѣ си рѣце върху единъ голѣмъ снопъ, голѣмъ колкото човѣкъ и два пѣти дебелъ. Снопѣтъ бѣше

обкрѣженъ съ венецъ отъ кадѣнки и метличина и цѣвнала кѣклица Драгоманинѣтъ дигна снопа и го поднесе на чичо Василъ.

— Дайте го, момчета, да сте ми живи. Дайте го първия снопъ!

— Все тѣй да дава Господъ, извикаха жѣтваритѣ. Сполай.

— Чулъ Ви Господъ, отвърна чичо Василъ и имъ даде златна пара.

Въ тая минута пристигна малката кола съ Кжрчо. Тоя пѣтъ Кжрчо се бѣше разгичалъ като за сватба и си въртѣше ушитѣ. Личеше, че му е весело. Едва го спрѣха, Щѣше да прекоси презъ нивата, презъ снопитѣ. Коларѣтъ се ядоса.

— Ще изпотроши грѣнцитѣ. Проклетъ конъ!

Колата бѣше пълна съ празнично ядене. Стрина Василица бѣше пратила баница, печени пилета, а въ грѣнцитѣ имаше студена мженица.

— Да живѣе чорбаджийката, викнаха всички и насѣдаха около снопа. Бай Василъ и Петьо трѣгнаха.

Пѣтя бѣше потѣмнѣлъ, а класовѣтъ на нивитѣ изглеждаха върху червеното небе като голѣми черни пера Тѣй тихо бѣше, тѣй спокойно. Тѣй радостно следъ умората.

— Татко, цѣлиятъ свѣтъ ли работи?

— То се знае, и мравката, дето е тѣй мѣничка и тя работи.

— Кой измисли работата?

— Господъ, Петьо. Той е знаелъ, че подиръ работа човѣкъ е най-честитѣ. Като искалъ да направи хората честити, измислилъ работата. Инакъ щѣше да пусне готовъ хлѣба отъ небеео!

Когато навлѣзоха въ село, бѣше съвсемъ тъмно. Добитѣкътъ бѣше напоенъ и прибранъ. Само стрина Василица шеташе още.

щии и черковни ниви или пъкъ най-после за малоимотни и пр.

И оземляването на бѣжанцитѣ не върви. Дирекцията се сплва отъ общ. съвети, отъ общински комисии, членовѣтъ на които сж изключение на бѣжан. представителъ сж зависими отъ общин. съвети и защитаватъ повече тѣхнитѣ интереси. Отъ друга страна напоследъкъ Дирекцията на Т. З. С. се е запретнала да разрешава въпроса за оземляването на малоимотни и по свое благоволение чрезъ своя делегатъ, предава толкова земя на дирекцията на бѣжанцитѣ както и отърва смѣтката.

И съ право днесъ може да се заяви че нѣма по обѣрканъ институтъ отъ Дирекцията на бѣжанцитѣ.

Нейнитѣ органи далечъ не познаватъ своята работа — отъ София издаватъ само окръжни, безъ да се нагаждатъ споредъ условията и нуждитѣ на бѣжанеца и предъ насъ сж стотици печални резултати.

Единъ случай ще поясни твърде добре дѣйствиетѣ на дирекцията.

Бѣжанеца Христо Юрдановъ Чавгъновъ бѣжанецъ отъ с. Куюджукъ — Добричко е оземленъ презъ 1927 год., въ с. Ени-Махле Варненско отъ инспектора на дирекц. на бѣжанцитѣ Г. Костовъ съ парцелъ № 25.

Частъ отъ тоя парцелъ намираща се въ мѣстността „Деринъ кола“ е отнета като заграбена мѣра отъ турчина Решидъ Исмаиловъ.

Бѣжанеца Христо Чавгъновъ обработва както всички други бѣжанци своитѣ парцели и засѣва съ овесъ въпросната нива на турчина. Обаче последния завежда дѣло противъ бѣжанеца за нарушение собствеността му и днесъ бѣжанеца е осъденъ съ дѣло № 402 отъ 29 юний да заплати щети и загуби на турчина Р. Исмаиловъ плусъ да бѣде лишенъ отъ реколтата на засѣтия парцелъ.

На бѣжанеца му се отказва исканого у-ние отъ инспектора че е оземленъ, защото за земята е нѣмало подписанъ протоколъ отъ общинския съветъ и ликвидатора за предаване къмъ дирекцията на бѣжанцитѣ.

Питаме почитаемата дирекция, така ли върши своитѣ оземлявания, защо нейни органи не надзърнатъ малко между масата и видятъ своитѣ дѣйствиа.

Бѣжанеца играчка ли е или гавра? Делибанъ.

ХРОНИКА

Длъжимъ да изсажемъ похвалата си за благородния жестъ на настоятелството на мѣстното д-во „Добруджа“, което е отпуснало

три премии отъ по 500 лв. за ония бедни добруджански ученици въ среднитѣ учебни заведения въ градътъ ни, които сж показали най-добъръ успѣхъ.

Добруджанското лѣто, по такъвъ начинъ ще привикне да мисли и за поробевата си родина.

Нека тия премии нѣ бждатъ последни.

Поради лѣтния сезонъ списанието не ще излиза презъ м-цъ юлий. Следующия брой ще излезе на 1 августъ, следъ което списанието ще излиза седмично

Гости на Варна

Желаете ли да си наслаждавате отъ хубоститѣ на морския брѣгъ, посещавайте единствената бирария въсредъ богата природа, непосредствено до брѣга

„ГРАНИЧЕНЪ КЖТЪ“

до граничния паметникъ.

Тамъ винаги ще бждатъ задоволени и най-изтънченитѣ вкусове, защото въ всѣко време има изтудено пиво и финни закуски на скара.

Модно Шивашко Ателие

„ВЕНЕЦИЯ“

на ул. Охридска № 4

на ИВАНЪ ПЕТКОВЪ (добруджанеца)

Изработва най-модни мъжки костюми, парадесюта, балтони и др.

Работа съ вкусъ и акуратность.

На разположение има последни парижки журналы.

Специално за знание на курортиститѣ отъ Добруджа.